

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ)

Izhaja vsako soboto.

Stane posamezna številka 75 p.
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izvod
po 60 para.

Ogled: prostor 1×55 mm
1.50 Din.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rekopisi se ne vračajo.

Reklamacije se poštnine
proste.

Na braniku!

Velikostna protestna manifestacija. — Okoli 20 tisoč delavcev prisostvovalo prot-stnim shodom. — Protestne resolucije enodušno sprejete. — Naša nadaljnja akcija.

Poročila, ki jih dobivamo iz naših protestnih shodov, nam pričajo, da bo nameravana degradacija delavskih zaupnikov naletela na najostrejši odpor vsega razrednozavednega delavstva.

Brez vsakega pompa in fraz, brez hujskanja in bobnanja smo pričeli našo protestno akcijo. V prejšnjih dneh smo pojasnili kakšno nevarnost grozi delavstvu. Nato smo pa sklicali shode, ki so se tudi organizatorično tako dobro obnesli, da je naš nasprotnik lahko spoznal, da nima opravka s čredo ovac, temveč z resno in organizirano armado.

Podružnice, ki so imele nalogo pripraviti in prirediti shode so brezhibno izvršile svojo dolžnost. Istotako so govorniki, razum dveh, brez obotavljanja in besedičenja odšli vsak na odkazano mesto.

Strokovna komisija je s tem pokazala svojo organizatorično sposobnost in naše delavstvo je pokazalo, da si je vzgajilo iz svoje srede dovolj govornikov, da priredimo lahko ne samo 15, temveč tudi 100 shodov na en dan, če bo potreba.

Z organizatorične strani lahko rečemo, da se je poskusna mobilizacija slovenskega delavstva dobro posrečila.

Tudi idejna stran naše akcije je razum dveh obžalovanja vrednih slučajev pokazala, da nismo malomeščanska in zabavljaska tropa degeneriranih pijančkov, temveč razred delavcev, ki se zaveda, kaj ga loči od kapitalistov in ki se zaveda svojega velikega poslanstva.

In če smo na ta stvarni program zbrali na naših shodih okoli 20 tisoč poslušalcev in poslušalk iz delavskih stanov, potem je to razveseljivo znamenje.

Vse kaže na to, da je purgarska ideologija v delavskih vrstah premagana in vedno močnejše veje v naših vrstah svež duh razredne, proletarske kulture, ki bo sezidala nov in boljši svet.

Naprej po tej poti, pa nas dogodki ne bodo našli nepripravljenih!

V resolucijah, ki smo jih na shodih sprejeli, smo rekli:

mi se pravilnika, ki nasprotuje zakonu, ne bomo držali.

Naj ne ostane samo pri besedah! Resolucija ne pomeni nič, če ji ne damo mesa in krvi in življenja.

Zato sodrugi strnite svoje vrste in povejte na nedvoumen način svojim nasprotnikom:

Naše zaupnike smo si izvolili zato, da bodo oficirji organizirane proletarske armade in ne vaše pomivalke!!

Kdor je proti njim, je proti nam, ker vse, kar oni delajo, je po našem nalogu.

Z izvršenimi protestnimi shodi naša akcija ni končana, temveč je napravljen šele začetek! Protestni shodi so bili sklicani kot delavski parlament, kjer smo se pogovorili kako bomo usmerili naše korake.

Ta veliki parlament je sklenil resolucijo, ki naj bo za vse razredno zavedne delavce zakon. po katerem naj se brezpogojno ravnaajo.

Zato sodrugi, akcije, ki smo jo na protestnih shodih pričeli, je treba v delavnicah nadaljevati, do končnovejavne zmage!

Mi smo že zadnjič povedali, da smo v tej akciji pripravljeni sodelovati z vsakomur, ki stremi za istim ciljem, kakor mi. In ko so priglasile svoje sodelovanje »Nezavisne strokovne organizacije«, smo ta njihov korak iskreno pozdravili, čeprav smo se nahajali še do predzadnje dobe z njimi v ljutem boju. In kakor smo bili v dno duše razžaljeni, ko je na ljubljanskem shodu izrazil Marcel Zoraga našo širokogrudnost, ter nam očital napake, ki jih je baje storil neki belgijski sodrug po imenu Vanderweke, tako smo pripravljeni pozabiti tudi to kričevo krivico, če nam bodo sodrugi pri »Nezavisnih« dalj verodostojne garancije, da taki bolni ljudje ne bodo več kvarili skupnih akcij s stvarmi, ki so prapravne za predmet razprave v kaki norišnici in ne na resnem protestnem shodu organiziranega proletariata.

Mnenja smo, da ta govornik ni imel od svoje organizacije naloge, razbijati shoda in zato ne delamo odgovorne organizacije, temveč njegovo osebo.

Če se bo pa vodstvo »Nezavisnih organizacij« solidariziralo s tem činom, potem bomo pa prisiljeni nadaljevati akcijo sami v upanju, da bo prišel prej ali slej čas, ko bodo sodrugi tudi na oni strani spoznali, da ima od bratomornega boja med proletariatom le kapitalizem svoj profit, proletariati pa le strašne žrtve.

Našim organizacijam pa ključemo:

Strelec naprej!

V postojanke!

V boj za delavske zaupnike!

na v svečanem boju proti reakciji. S kratkim dodatkom je bila sprejeta tudi od obeh strani predlagana protestna resolucija.

V Mariboru je bil protestni shod prava svečana manifestacija. Dvorana »Kazine« že dolgo ni bila tako prenapolnjena. Mal incident, drugi in zadnji slučaj zlorabiti te protestne shode v druge svrhe, ki se je pa tudi ponesrečil; to priča, da se je tudi mariborsko delavstvo zavedalo važnosti nujne obrambe.

V Celju je bil shod za tamošnje razmere slabo obiskan. Razpoloženje med delavstvom pa je kazalo precejšnje ogorčenje nad novimi pravilniki in napačnim tolmačenjem naše vlade o delavskih zaupnikih.

Na Jesenicah je pokazalo delavstvo, da je res v osrčju kovinske industrije. Klič ogorčenih kovinarjev in jeseniškega delavstva bi morali slišati oni modri vladni možje, ki so skrpucali umetno, a ne po potrebah zložene pravilnike.

Poleg tega se je vršil tudi shod na Dobravi in v Lescah. Obeh shodov se je delavstvo mnogoštevilno udeležilo. Sprejeta je bila na obeh shodih brez pridržka predlagana resolucija.

V Trbovljah delavstvo ne pomni podobnega shoda, kakor se je vršil v nedeljo. Več let razdvojeno delavstvo se je v nedeljo znašlo na eni poti do cilja: v boju za zmago dela nad kapitalom. Izpod zemlje so prišli črni in izmozgani rudarji povedati, da so v podzemlju še zaloge črnega diamanta, a bodo ostali brez njega vsi oni, ki dvigujejo nad njimi pesti in kradejo delavstvu pravice, ako jih ostali proletariati kliče na boj proti sovražniku.

Kaj so pogodbe?

Pogodba je sporazum med dvema ali več osebami, ki medsebojno po sporazumu sprejmejo dolžnosti ali pravice druga do druge. Tako imamo trgovske pogodbe, carinske pogodbe, mirovne pogodbe itd.

Ako stopi delavec v delo k podjetniku, potem veljajo pogoji, pod katerimi stopi delavec v službo kot delovna pogodba.

Ako torej sklenemo tako pogodbo ne med posameznimi delavci in posameznim podjetnikom, temveč jo sklene skupina delavcev s skupino ali vsaj delom podjetnikov jo imenujemo **tarifno pogodbo** ali **kolektivno pogodbo**. Tarifno pogodbo za to, ker vsebuje tarif, po katerem podjetnik sme kupiti delovno moč.

Kolektivno pogodbo za to, ker jo sklenejo delavci skupno s podjetniki. Imamo pa tudi take kolektivne pogodbe, ki jih sklenejo delavci podjetja (njih organizacija) s posameznim podjetnikom.

Namen tarifne pogodbe je: ustaliti mezdne in delovne razmere za gotovo osebo, varovati strokovne organizacije pred morebitnimi napadi podjetnikov in napraviti temelj gospodarski povzdigi delavca. Za podjetnika pomeni tarifna pogodba enotne delavne pogoje in mezde in jim je z njo precej omejena umazana konkurenca. Ako je pri vseh podjetnikih vpeljan minimalni delovni čas, enake minimalne mezde in tudi ostali

zlozi je delavstvo dvignilo prote. proti vladnim nakanam istočasno delavstvom cele Slovenije. Z navdženjem je delavstvo sprejelo predlagano protestno resolucijo.

V Ljubljani je delavstvo z odobravanjem sprejelo enoten nastop delavstva cele Slovenije in se protestni akciji enodušno priključilo in dokazalo z ogromno udeležbo svoje razumevanje važnega boja za pravice delavskih zaupnikov.

V Hrastniku je delavstvo pri največji udeležbi prisostvovalo dvema shodoma. Z roko v roki so izrekli steklarji in rudarji delavsko solidarnost z delavstvom Slovenije. Pokazali so, da razumejo reakcionarne določbe novih pravilnikov, četudi so marsikje zviti in dvoumni.

V Ptujju je protestni shod še boljše uspel nego v Ljubljani, Mariboru in Celju, ako vpoštevamo razmere.

V Guštanju je delavstvo najhitreje uvidelo nevarnost, ki je pretila, zato se je tudi disciplinirana akcija izvršila v najlepšem redu. Prvo poročilo o protestnem shodu je dospelo ravno iz Guštanjja.

Na teh desetih shodih so poročali večinoma zastopniki Strokovne komisije. Shode: v Kočevju, Rajhenburgu, Krmelju, Velenju in Hudinja mi pa je vodila »Zveza neodvisnih strokovnih organizacij«.

Cele protestne akcije se je udeležilo okrog dvajset tisoč delavcev in delavk. Mislimo, da smo s tem dosegli svoj namen: da pokaže delavstvo reakciji, da mirujejo vsi obrati, ako organizirano delavstvo proglasi mobilizacijo dela!

Vlada naj s tem delstvom računa, kajti gorje, če se prebudi uklenjeni prolet in strese palčke s svojega orjaškega telesa.

Ogorčeni protesti.

Na petnajstih shodih je pokazal v nedeljo slovenski proletariati ali je zmogel zbrati vse sile in jih vporabiti v boju proti očinemu svojemu sovražniku: kapitalu.

V nekaj dneh je napravil akcijo v tir in tresli so se skriti in neskriti sovražniki delavstva. Tudi skriti sovražniki so se tresli pred delavstvom, ki se med seboj ne razlikuje, ker živi le od dela svojih rok.

Da se v tem ne varamo, nam dokazujejo poročila, ki smo jih z vseh shodov sprejeli.

V Ljubljani se je protestni shod vršil že v soboto zvečer. Skoraj polna dvorana Mestnega doma je pričala, da se je tudi ljubljansko delavstvo zavedalo velikega pomena enodušnega protesta proti tatvini delavskih pravic. Dasi so skušali demagogi, ki so prišli na shod le v ta namen, da razbijejo harmonijo med ogorčenim delavstvom, vendar se jim to nišlo v najmanjši meri ni posrečilo, za kar nam jamči ogorčenje navzočega delavstva proti zlorabljanju trenutkov, ko se delavstvo nahaja enot-

sicer redkejši, toda strokovni boji delavcev so izzvale ustanovitev organizacij podjetnikov (>Zveze industrijev<).

In v tem spopolnjevanju organizacij izkoriščevalcev in izkoriščenih se je tudi rodila in razvila tarifna pogodba.

Pravzaprav so delavci s tem, da so sklepali tarifne pogodbe, izgubili svojo tkzv. svobodo, imeli pa so zavarovane od tedaj naprej hrbte pred napadi in so dobili urejeno delovno razmerje. Podjetniku pa so bile na ta način postrizene neomejene peruti izkoriščanja in konkurence na škodo delavstva.

Navadno imamo pogodbe, ki so sklenjene za cel obrat in veljajo za vse kategorije.

Vsebinska tarifna pogodba je seveda odvisna od moči organizacije. Tarifne pogodbe so pri nas navadno zelo enostavne, tako, da si jih tolmači podjetnik tako, delavci pa drugače. Čim natančnejše je pogodba sestavljena tem večji uspeh je organizacija s tem dosegla. Imamo pogodbe, ki obsegajo po cele knjige in podobno. Take pogodbe so seveda velike redkosti.

Vsebovati pa morajo pogodbe predvsem: določbe o delovnem času, delavnih odmorih, začetku in koncu dela, minimalne mezde, akordne postavke, čezurno delo itd. Nadalje se nahaja v pogodbah število vajencev, ki se ga ne sme prekoračiti v razmerju s pomočniki, sporazum o dopustih, priznanje organizacije in zaupnikov, prvi maj, skratka vse podrobnosti.

Sklepanje pogodb samo je največkrat zelo otežkočeno in ima uspeh šele po težkih bojih.

Prvi pogoj za sklepanje tarifnih pogodb je dobra, trdna in bojna organizacija, ker se pogodbe brez boja ne da doseči. Boja na odprtem polju, ki ga edino poznajo strokovne organizacije, se pa podjetniki boje.

Sklepanje tarifnih pogodb zahteva mnogo znanja in poznanja delavske mase, za katero se sklepa. Takim nalogam je kos le oni, ki ima za seboj dolgoletno delovanje v organizaciji.

Tudi se mora tekom pogodbe, ki je v veljavi že pripravljati za novo, razširjeno pogodbo.

da jim teh pravic, ki jim jih je priporočilo delavsko zastopstvo v parlamentu ne more nihče več iztrgati iz rok, toda zmotili so se. Da, so se zmotili, kajti ozko sorodstvo veže volkove celega sveta, ki sicer ne morejo požreti ovac celega sveta, pa jih lahko podavijo.

In res so jih do danes v naši državi že čisto podavili — namreč ne ovce, pekovski pomočniki tako, da delajo že od polnoči in od ene ure zjutraj naprej.

Delavsko zastopstvo v jugoslovanskem parlamentu je priporočilo delavstvu zakone, ki so sicer reakcionarni in je nanje in njihovo zboljšanje vplivala delavska parlamentarna delegacija le v toliko, kolikor ji je dalo delavstvo moči in zaupanja, a imajo edini namen: stabilizirati (ustaliti) delovne razmere in razmerje med delodajalci in delojemalci.

Vlada je izdala v zadnjem času pet pravilnikov, ki pa deloma nasprotujejo ustavi in zakonom, deloma so za delavstvo tudi nespremenljivi. Med temi pravilniki se nahaja tudi pravilnik, ki vsebuje določbe glede nočnega dela.

Tudi o tem pravilniku se bo razpravljalo (oziroma se je že) na anketi ministrstva za socialno politiko. Nastopili so po prvih poročilih s te ankete proti njemu zastopniki delo-

jemalcev in — delodajalcev. Prvi sicer branijo ta pravilnik v kolikor ima dobrih določb, a zahtevajo v tem oziru še korak naprej, drugi pa so za bistveno izpremembo pravilnika — za odpravo prepovedi nočnega dela.

Ropanje delavskih pravic bo prenehalo, ko bodo napravili pekovski pomočniki ropanju trdne meje z močno organizacijo.

Bolniško zavarovanje v Švici do danes še ni obstajalo, pač pa je bil v veljavi sistem prostovoljnih bolniških blagaj, ki so bile pa le deloma opre- te na državno pomoč. V teh blagaj- nah je bilo zavarovanih l. 1921. približno nad ena petina prebivalstva. V zadnjem času je na dnevnem redu podpržavljenje švicarskih bolniških blagaj in se posebno obravnava vprašanje ali se zavaruje vse prebi- valstvo ali le delavce nekaterih strok.

Zavarovanje brezposelnih na Nor- veškem. Norveški minister za soc. politiko je nedavno poročal, da se z zakonom uvede zavarovanje brezpo- selnih. Predlog je bil predložen že pred dvema leti in se bo sedaj tudi uveljavil in sicer po vzoru Angleške. Mesto dosedanjega zavarovanja stro- kovnih organizacij bo vzdrževala brezposelno zavarovanje država sa- ma.

Socialna politika.

Nočno delo.

(Anketa v Beogradu.)

Nočno delo v pekovski obrti je prav posebno vprašanje v delavskem gibanju.

Boj proti nočnemu delu v tej stroki je bil srdit in delavsko gibanje je stalo cela zadnja tri stoletja pod močnim vplivom tega boja.

Tudi zgodovina socialne zakonodaje ni bila posuta v letih do narod- ne revolucije l. 1918. ravno s cvet- kami pač pa je bila v mnogih sluč- ajih posuta z močnim trujem.

Od tistega časa ko je zdravstvena veda nočno delo v pekarijah obsodi- la, se pošteno in častivredni pekov- ski mojstri z njo niso mogli več po- botati, kajti srce jih je zabolelo, ko so izgubili poslednjo oporo, na kate- ro so se popreje naslanjali in postali so od tedaj že radi tega veliki na- sprotniki prepovedi nočnega dela v socialni zakonodaji.

Toda, če pekovski mojstri niso našli opore v znanosti itd. so jo pa našli v državi, ki je razredna. To medsebojno sorodstvo kaže, in to prav posebno še danes, svojo jasno sliko v socialni zakonodaji.

Istočasno, ko sta se objela drža- va in cehovska organizacija pekov- skih mojstrov, pa je prišel tudi pe-

kovski pomočnik do svojega spozna- nja. Do spoznanja, da vlade razred- ne države nočejo imeti nobene inici- ative na polju socialne politike in njenega napredovanja. Kolikor bo napredovala socialna zakonodaja — bo delo delavstva samega. Do tega spoznanja niso prišli le delavci raz- nih strok, temveč tudi pekovski po- močniki (pri nas smo temu spozna- nju še precej daleč).

Pred vojno je socialna zakonoda- ja v tem vprašanju razorala precej ledine, tudi v bivši Avstriji, ki je bila sicer znana kot ena najbolj reak- cionarnih držav. Natančnejše določ- be raznih zakonov na tem mestu ne moremo razložiti, ugotoviti moramo le to, da so zakoni v tem pogledu in glede tega vprašanja daleko prednja- čili zakonom naše države.

Tudi smo imeli pred vojno celo vrsto držav, ki so pa tudi v bivši Av- striji prednjačile v mnogih ozirih. Tako: Norveška, Danska, Angleška itd. Nemčija ima zakon o prepovedi nočnega dela že iz leta 1896. Pri dru- gi priliki bomo o predvojni zakonodaji natančnejše izpregovorili.

Važno je sedaj to, da so si pekov- ski pomočniki enkrat že priporili prepoved nočnega dela in še druge zakonske določbe.

Pa pekovski pomočniki so mislili,

Kaj takega se mi do danes še ni pri- petilo. Tak primer podkupovanja; neverjetno... kaj pa mislite vendar! Domovina, mlada prijateljica, je pr- va... in boga zahvalite, da bom molčal...

Vzel je ovratnico in jo spravil v žep.

Padla mu je pod noge in kriknila.

»In moj mož, moj mož...«

»Pst, pst... tiho,« jo je hotel mi- riti.

»Moj mož, moj mož... gospod ravnatelj, moj mož!«

Gledal je, kako je ležala pred njim in videl je njen jok; skoraj bi ga bilo prevzelo resnično usmiljenje, pa se je nasmehnil.

»No, dobro, golobica...«

»Nisem golobica,« je besno udari- la z ного ob tla... Tedaj pa se je spomnila, da mora biti skrajno pre- vidna, da mora dopustiti najstrašnej- še ponižanje, če hoče rešiti njega.

»A tako, bomo kmalu gotovi,« je dejal z demonskim, tankim glasom pritlikavi ravnatelj...« prosim, pro- sim, milostljiva, saj imamo pri nas dovolj prostora, pri nas, za podkupo- valce...«

»Gospod ravnatelj, saj nisem tako mislila...«

Nasmehnila se je s tisto čudovito močjo, ki je lastnost ženske, in ki bi jo poskušali moški zaman posnemati. Ni preudarila, kaj je rekla in kaj je naredila. Gnusilo se ji je v notranjo-

sti, a tista čudovita lastnost je zma- zmagala. Ko se je pozneje spomnila tistega trenutka, ni mogla ničesar pojmiti.

»Dobro, dobro, golobica, vidim, da si pametna...«

»Ali moj mož, moj mož...«

»Torej danes zvečer ob enajstih« je zinił satan, »ob enajstih pridi in tedaj boš vzela moža s seboj.«

»Hvala, gospod ravnatelj.«

Obrnila se je in hotela oditi.

»Točno ob enajstih, golobica moja.«

Stisnil ji je roko. Nepopisen stud jo je objel, ko se je s svojo roko do- taknila njegove. Že od nekdanj se ji je studil vsak policijski uradnik. Na policiji pa se ji je zdelo vse tako gnusno, da je odpirala vrata s ko- moleci.

Morda je imela prav!

Pred vratmi jo je čakal medicel- nec. Ko mu je povedala, da ji je re- kel, da naj pride ob 11. uri zvečer, je zmajal mali medicel nec z glavo in rekoč: »Rešita se, dokler je še čas!«

Poznal je čudno navade te deže- le, in silno žal mu je bilo, da jo je privedel na to pot. Bilo je prepozno.

Že ob devetih je hodila sem in tja pred veliko policijsko palačo. — Okna v tretjem nadstropju so bila razsvetljena, kajti tam je bil nočni oddelček. Gledala je v okno ravnateljve sobe. Videla je temno-zeleno svetlobo.

Kovinarska stroka.

Slovo. Težka mi je bila ločitev 15. februarja, ko sem se moral lo- čiti od najboljših sodrugov in prija- teljev v Kamniku. Družila nas je ena vez, vez za dosego boljših življenjskih pogojev, isti cilji, cilji, ki morajo biti vsakemu zavednemu delavcu in de- lavki sveti, bili smo strnjeni v enot- no organizacijo; žalibog je bilo dosti delavcev, ki niso bili zavedni in so nam metali polena pod noge in ni- smo mogli mnogokrat doseči onega, za kar smo se borili. Kličem pa vam, da sedaj ko odhajam v vojaško služ- bo, da zadostim zakonom, združite se vsi proletarci-trpini. Idite smelo naprej, ne odnehajte v razrednem boju, čuvajte svojo delavsko solidar- nost, čuvajte šumni delavnik, ki vam ga baš v tej dobi najhujše reakcije hoče kapitalizem nasilno odvzeti; ču- vajte svoje socialne pridobitve za ka- tere je žrtvovalo življenje nešteto naših sodrugov. Naprej v boj za iz- premembo sedanjega krivičnega dru- žabnega reda! Da bo vaš boj uspe- šen, vam kličem: Združite se v enot- ni organizaciji!

Zahvaljujem se vsem sodrugom

za zaupanje, ki so mi ga izkazovali ves čas mojega delovanja v kamni- ški kovinarski organizaciji. Prav po- sebno se zahvaljujem delavskemu pevskemu društvu »Solidarnost«, ki je prišlo in mi zapelo v slovo nekaj res ganljivih proletarskih pesmi. So- drugi, ohranimo od vas najlepši spo- min in nikdar ne bom pozabil kaj je moja sveta proletarska dolžnost. Naj živi zavednost kamniškega proleta- riata! Naj živi solidarnost delavstva celega sveta! Naj živi razredni boj!

Franz Wankmüller.

Dobrava. Občni zbor podružnice kovinarjev na Dobravi se bo vršil dne 11. marca t. l. ob 3. popoldne na Dobravi v gostilni Sodja s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsedstva (predsednika tajnika, blagajnika).
2. Poročilo kontrole.
3. Volitev delegata za kongres.
4. Volitev novega odbora.
5. Razno.

Dolžnost članov je, da agitirajo za številno udeležbo. — Odbor.

Podlistek.

Angelo Cerkenik:

Zgodba iz dežele, kjer tečeta med in mleko.

(Dogodbica, ki se ni nikjer dogodila, ki se pa dogaja vsak dan.)

Pred tega gospoda je stopila Zofka.

»No,« jo je blago vprašal, »kako bo golobica?«

»Gospod, gospod, jaz sem...«

»Kako se pišete...?? Zdi se mi, da vas poznam, da imate nekoga v zaporu, da sem vas že videl.«

Oko mu je obstalo na dragoceni ovratnici in na lepo oblikovanih no- gah mlade žene. »Takšne noge,« je govoril tiho, »takšne nožke... moj bog, moj bog!«

»Sem, se pišem Medič...«

»Aha, Medič...«

»In sem prišla...«

»Vem, vem golobica, ste prišli, da bi še enkrat videli moža kaj ne.«

»Da bi ga rešila — tukaj imate ovratnico!« Strgala je ovratnico in jo vrgla na mizo.

»Ha... ha... ha...« se je zado- voljno nasmehal... »so pa revolucio- nariji in njihove žene res prav odkri- tosrčni ljudje... prav odkritosrčni.

Daleč v vrtu so sove sovikale. Hladna misel jo je prišla za roko in jo vodila v vrtič, nedaleč od poli- cijske palače. Bila je svetla noč. Na visokem drevusu so se prerekale no- čne ptice. Hladna misel ji je položila okoli glave siv, grozo vzbujajoč obroč, ki ji je zapiral sleherni pogled v brezno, odpirajoče se pred njenim pogledom, požirajoče življe- nje za življenjem. Morda bi ji bilo mogoče otresti se tistega grozovitega obroča, ko bi bila razumela besede svojega velikega moža:

»Glej vedno skozi družbo, kakor skozi velik mikroskop, le skozi družbo boš videla sebe; zato jaz de- lam, najljubša. Spomnila se je teh besed a zaman. Nikdar v svojem živ- ljenju ni poskušala gledati skozi ljudsko družbo. Radi tega ji je ostalo prikrto vse življenje — radi tega so imele tudi majhne sile lah- ko delo, ko so ji stavile mrzel obroč na vročo glavo. Tudi ta večer je vi- dela le sebe in njega, kajti on, Oskar, ji je bil neobhodno potreben. Nikdar ga ni razumela, tudi to noč ne, — videla je v njem svojo veliko gračo, morda svoje srce, a kaj več ne. Spo- znala ni nikdar, da leži vrednost njene sreče v absolutnem spoznanju njegove velike duševne vrednosti. Morda bi se v tem slučaju ne bila nikdar podala na nevarno pot.

(Dalje prih.)

Seja »Sekeije strugarje« se bo vršila v sredo 7. marca takoj po delu. Blagajnik naj prinese s seboj blagajniške knjige. — Predsednik.

Jesenice. Z ozirom na posamezne slučaje zadnjega časa glede navijanja stanovanjske najemnine s strani nekaterih hišnih posestnikov, trgovcev, gostilničarjev in obrtnikov, je delavstvo zbrano na javnem shodu dne 9. februarja v Delavskem domu na Savi sklenilo ustanoviti črno desko! To je, da delavstvo v okolici prijavi kovinarski organizaciji vse tiste trgovce, gostilničarje in obrtnike, ki so obenem posestniki, in ki pretiravajo zahtevek stanovanjske najemnine ter s tem mesto, da ramo ob rami z delavstvom pomagajo potom organizacije v okvirju obstoječih zakonov ublažiti socialno bedo v splošnem. Ne zavedajo se posestniki, da so oni odvisni od delavstva, ne delavstvo od njih. Prijavljene slučaje organizaciji, se mora potom organizacije javno objaviti v časopisju, nakar naj delavstvo izreče takim trgovcem, gostilničarjem in obrtnikom bojkot.

V nasprotnem slučaju (poboljšanja navijalcev) se objavi to le potom organizacije, nakar se prekliče bojkot. V času, ko delavstvo z vso energijo stremi za pridobitvijo najprimitivnejših življenskih potrebščin, v času, ko kapitalisti delavstvo na celi črti napadajo, prihajajo ljudje, ki pomagajo zatirati razžaljeni in zatirani proletarijat. Zato naj delavstvo v tem času solidarno sprejema tudi ta boj in bo tudi solidarno izvajalo in izrabljalo svoje sklepe z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Českoslovaška kovinska industrija razširja svoje obratovanje odkar je Nemčija izgubila srce svoje industrije — ruhrsko ozemlje. Nemčija je dobivala skoro ves premog, ki ga je porabila za svojo industrijo, iz Rühr. Iz teh razlogov je nemška industrija začela pešati in je stopila češka industrija na konkurenčni trg. V zadnjem času dobivajo posebno škodove tovarne velika naročila, ki bodo prisiljene, da bodo radi tega razširile svoje obratovanje, zaposlenost v kovinski industriji povečale in bo brezposelnost kovinarjev radi tega tudi precej padla.

Monopolska stroka.

Ljubljana. Redni občni zbor »Saveza monopolisti radnika Jugoslavije« (»Osrednje društvo tobačnih delavcev«) v Ljubljani se bo vršil 7. marca ob pol 6. zvečer v Mestnem domu s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo tajnika,
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev novega odbora.
5. Poročilo osrednjega tajnika.
6. Položaj tobačnega delavstva v Jugoslaviji.

Člani tobačne organizacije naj se občnega zbora polnoštevilno udeležijo!

Odbor.

K rednemu občnemu zboru ljubljanske podružnice »Saveza monopolisti delavcev in delavk« v Jugoslaviji. Dne 10. t. m. bo minulo leto, odkar smo se priključili monopol-skemu delavstvu ostalih dežel. Če pogledamo v preteklost, moramo ugotoviti, da je bila naša pot prava. Neuspehe moramo pripisovati le onemu delu delavstva, ki ne stoji na stališču združitve monopolnega delavstva. Tobako delavstvo pa krvavo potrebuje enotne organizacije. In to potrebo čuti posebno tobačno delavstvo v Ljubljani. Žalibog, da imamo pri nas tudi ljudi, ki še vedno zabavljajo in rovarijo proti naši organizaciji, češ, da je protiverska, protinarodna itd. Na tem mestu izjavljamo, da naše organizacije nismo ustanovili zato, da bi reševala verska vprašanja, temveč iz gole potrebe obrambe proti državnemu kapitalu. Naša organizacija smo ustanovili zato, da pripori tobačnemu delavstvu boljše delovne in mezne pogoje. Vse ostale očitke, ki nam jih hočejo sovražniki naprtiti na naše rame so iz trte izvitli in jih moramo imenovati le kot zlobne laži. V boju proti kapitalu ne odločujejo nikaka verska in narodna vprašanja, tu odločuje le organizacija, ki stoji na stališču mednarodnega razrednega boja. Potrebno je torej, da delavstvo spregleda — odpre oči. Prihodnji teden se bo vršil občni zbor naše enotne organizacije. Na tem občnem

zboru bodo nezadovoljneži imeli priliko izraziti in tudi dokazati vzroke svojega nezadovoljstva, ker tam bo tudi mesto za to — pred delavstvom naj izrečejo svoje očitke. Delavstvo (člani) jih bo sodilo; ako bodo svoje nezadovoljstvo opravičili z dokazi bodo oprani, sicer jih bodo pa člani obsodili. Tako naj se pogovore člani organizacije; neorganizirani delavci pa naj proti organizaciji ne rujejo, ker prav nič niso pomagali v tistem času, ko smo s trudom gradili punčico v našem očesu — organizacijo v splošnem delavskem gibanju. Ne kričanje — resno delo je naše geslo na poti proti cilju. Delavska solidarnost in isti interesi vseh tobačnih delavcev in delavk bodo privedli vse člane naše organizacije na občni zbor v nadi, da ima delavstvo toliko pravice, kolikor moči in dolžnosti. Za dolžnosti pa imajo tobačni delavci tudi pravice v »Savezu monopolisti delavcev«.

Obljube in dejanja. Pri monopolisti upravi v Beogradu se je posredovalo od strani »Saveza monopolisti delavcev in delavk« za odpuščene delavce in delavke, ki so bili osumljeni tatvine tobaka v tobačnih tovarnah. Ko je zastopnik saveza pojasnil pri monopolisti upravi, so pristali na to, da se bo zadeva rešila na soji upravnega odbora. Delalo se bo na seji na to, da bodo odpuščeni delavci in delavke pomiloščeni in se bodo lahko vrnili zopet na delo v tovarno. Istočasno je vložil zastopnik tudi prošnjo za povišanje pokojnin in obljubil so v monopolisti upravi, da bo tudi to rešil upravni odbor. Rešitev tedenskega izplačila (mezde se tobačnim delavcem izplačuje sedaj vsakih deset dni) je v rokah industrijskega oddelka upravnega odbora. Obljuba je dolga, pa monopoliska uprava se tega najbrže ne zaveda, sicer bi tobačnega delavstva ne speljala že tolikokrat na led. Tudi sedaj je precej obljubila. Radovedni pa smo in zelo dvomimo, da bi monopoliska uprava dane obljube tudi izpolnila. Velika razlika je med obljubo in dejanjem.

Kemična stroka.

Skupščina osrednjega društva kemičnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju se bo vršila meseca maja t. l. Več prihodnjč!

Ruše. Podružnica kem. delavcev v Rušah je imela 2. februarja t. l. redni občni zbor s povoljno udeležbo. Občnemu zboru je prisostvoval zastopnik okrožne strokovne komisije v Mariboru s. Čeh, ki je poročal po izčrpanem dnevnem redu o položaju, v katerem se nahaja danes industrijsko delavstvo. Občni zbor je nato izvolil v podružnični odbor sledeče sodruge: Anton Paj, predsednik; Benedikt Vrhovnik, podpredsednik; Josip Harko, blagajnik; Anton Dobnik,

namestnik; Anton Gubenšek, zapisnikar; Blaž Vigec, namestnik; odborniki: Josip Ajdič, Anton Trnek, Štefan Juršič, Franc Aplinc in Hinko Jarc; nadzorstvo: Anton Setorič in Alojz Marinkšek. Sodrugi in sodružice sedaj na delo! V delu je rešitev! Nihče izmed Vas, ki se borite proti izkoriščanju kapitala, naj ne manjka v vaši strokovni organizaciji. V delu za enotno organizacijo je Vaša rešitev.

Štore. Dne 2. februarja t. l. se je vršil v podružnici kemičnih delavcev redni občni zbor. Občni zbor je otvoril sohr. Vaš, ki je tudi predsedoval; prečital je dnevni red občnega zbora, ter

podal besedo funkcionarjem podružnice. Po poročilih funkcionarjev je poročal tajnik osr. dr. sohr. Rejc o dolžnostih in položaju, kakor tudi o ropu na delavske pravice. Nato so člani izvolili podružnični odbor s sledečimi sodrugi: Ivan Vaš, predsednik; Ivan Piis, tajnik; Franc Ocivirk, blagajnik; odbor: Anton Zabrec, Miha Ivanšek, Jakob Čretnik, Angela Žohar; nadzorstvo: Ludvig Garbersek in Mici Karner. Po izčrpanju dnevnega reda je novoizvoljeni predsednik zaključil občni zbor.

Hrastnik. V podružnici kem. delavcev v Hrastniku se je vršil dne

4. februarja t. l. v popoldanskem času redni občni zbor pri polnoštevilni udeležbi članov. Navzoč je bil tudi s. Kaiser, zastopnik Strokovne komisije za Slovenijo, ki je poročal o položaju in polagal važnost na pročit organizacije steklarjev. Po izčrpanju dnevnega reda se je izvolil sledeči odbor: Franc Vračun, predsednik; Alojz Hudc, namestnik; Viktor Maurer, blagajnik; Franc Koribski, namestnik; Josip Grum, tajnik; Karl Pufer, namestnik; pregledniki: Anton Obermaier, Rudolf Splichal; Knjižničarja: Franc Bertl, Franc Saletel.

Živilska stroka.

Občni zbor Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani se bo vršil v nedeljo 11. marca t. l. točno ob 8. dopoldne v prostorih društvene pisarne, Šelenburgova ulica 6/II. s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev občnega zbora; 2. poročilo predsedstva; 3. poročilo tajnika; 4. poročilo blagajnika; 5. poročilo nadzorstva; 6. organizacija; 7. reorganizacija periodičnega lista »Delavec«; 8. tarifna politika; 9. volitev novega odbora; 10. slučajnosti.

Osrednje društvo živilskih delavcev v Ljubljani je glasom sklepa 18. redne seje z dne 16. januarja t. l. sklicalo 11. marca t. l. točno ob 8. dopoldne v prostorih društvene pisarne v Ljubljani svoj redni letni občni zbor po zgoraj označenem dnevnem redu. Da se bo sklicani občni zbor vršil v redu obveščamo osrednje odbornike in delegate na občnem zboru na sledeči spored: a) V soboto dne 10. marca t. l. točno ob 2. popoldne začne poslovati revizija blagajniških in poslovnih knjig; b) v nadzorstvo izvoljeni sodrugi iz Ljubljane, Maribora in Celja naj uredijo svoje stvari tako, da začno ob določenem času z revizijo; c) vsi ostali odborniki načelstva in širšega odbora pa naj uredijo stvar tako, da se udeležijo 11. marca točno ob 8. jutraj občnega zbora; d) za izvoljene delegate veljajo določila; e) v širši odbor sedanjega centralnega odbora so bili izvoljeni ss. Alojz Leskošek iz Celja, Karol Čeh iz Maribora, Peter Mori iz Vrhnik in France Dobrin iz Kranja.

Položaj. V začetku tega leta se se je v naši stroki začelo z živahnim gibanjem. — Vse podružnice so se trudile s trdnim voljo, da se odločijo stopiti v mezdni vprašanji korak naprej. Začetek mezdni gibanj so tvorile pekovske podružnice v Mariboru in Ljubljani. Obe podružnici so s svojo zahtevo, čeravno ne na celi črti, vendar v precej veliki meri zmagali. Uspeh v Ljubljani je bil tokrat nekoliko boljši, kot v Mariboru. Prav nesrečna stroka do danes je bila špediterska, kjer vidimo, da se trdijo: Schenker, Orient, Balkan in Uher prav nič ne zmenijo za vloženo spomenico od dne 5. februarja t. l. od delavske strani. — Pri tej stroki bo treba napeti vse sile, da se spomenica uveljavi in se prično pogajanja. Razumljivo je,

da za to ne bo skrbela niti Inšpekcija dela, niti vlada, temveč bo za to moralo skrbeti delavstvo samo. Kakor vse kaže, bo prišlo do boja tudi pri podružnici pekov v Ptuj, ker za druga mlinarjev in pekov na spomenico z dne 16. t. m. še niti odgovorila ni. Pekovski mojstri iz Ljubljane, Celja, Ptuja in Maribora so si poiskali stike, kar nam dokazuje, da bomo imeli v bodoče opraviti z dobro organizacijo mojstrov, ki se ne bodo zbal nikakega boja s pomočniki. Dne 6. t. m. je delavstvo mesarske stroke na Vrhnik vložilo spomenico na ravnateljstvo konzervne tovarne »Globus«. Lansko leto je imelo vrhniško delavstvo hude boje za boljše mezde; to leto pa vidimo, da tovarna v najugodnejši seziji ni imelo preveč dela, zato se izgovarja, da ni mogoče povišati mezd. Prejšnji ravnatelj Legvart (ki je umrl v Švici) je podjetje nagnal s svojo gospodarsko politiko skoraj na rob propada, današnje vodstvo pa se prav zvesto po njem ravna in se upira, da bi se pogajalo z delavstvom. Ne vemo kako bo to gibanje končalo, zavedamo pa se, da bodo boji hudi in težki. Delavstvo bo zmagalo le tedaj, če bo to samo hotelo. Dne 9. t. m. so bile vložene spomenice pri parnem mlinu Petra Majdiča v Celju in Jošta v Medlogu pri Celju. Tudi od tam nismo dobili še nobenega odgovora. Delavstvo v Joštovem mlinu mora delati čez osem ur brez vsake odškodnine za nadurno delo. Majdič v Celju pa ni nikoli voljan govoriti z organizacijo o delavskih zahtevah. Vidimo torej, da je ostala cela vrsta podružnic, ki bodo morale vložiti spomenice. Vsem podružnicam priporočamo, naj neglede na svoje zahteve začno z resnim gibanjem, da na ta način pospeše čim hitrejšo rešitev njih mezdni zahtev. V doglednem času je pričakovati resnejšega meznega gibanja mlinarjev v Kranju in Mariboru. Pivovarniško delavstvo Slovenije bo tudi začelo v najkrajšem času z gibanjem, ko je ravno sedaj najugodnejši čas zato. Misliti bo treba na dejstvo, da je mogoč boj le z vojsko, ki je disciplinirana, vajena redu in samozatajevanju. Osebe v tem boju prav nič ne odločujejo. Zmaga brez dela in volje je samo navidezna.

Strokovna komisija.

Protestna brzojavka.

Kakor znano, se je pričela 26. t. m. v Beogradu anketa glede pravilnika o delavskih zaupnikih.

Da opozorimo gospodo na tej anketi, da hoče imeti tudi delavstvo svojo besedo pri urejevanju delavskih vprašanj smo sklicali protestne shode, ki so kakor poročamo na drugem mestu sijajno pokazali, da delavstvo ne bo mirno prenašalo krivic, ki jih ta gospoda pripravlja.

Na to anketo sta odposlali »Strokovna komisija za Slovenijo« in pa »Zveza neodvisnih strokovnih organizacij« skupno protestno brzojavko sledeče vsebine:

Ministrstvu za socialno politiko v Beogradu.

V nedeljo 25. febr. so se vršili v petnajstih industrijskih krajih protestni shodi proti projektiranemu pravilniku k zakonu o zaščiti delavcev. Te shode je obiskalo okoli 20 tisoč delavcev in delavk.

Sprejete so bile protestne resolucije. Resolucije slede.

Strokovna komisija za Slovenijo. Zveza neodvisnih strokovnih organizacij.

Vse organizacije in dopisnike prosimo naj pošljejo svoje gradivo za »Delavca« najkasneje do ponedeljka zvečer, če hočejo, da bo priobčeno še v številki dotičnega tedna.

Vsi zaupniki naj skrbijo, da bodo dobili člani »Delavca« še pred vsako nedeljo. Ljubljanski zaupniki naj pridejo po list vsak petek zvečer v tajništvo »Strokovne komisije«. Zunanji zaupniki naj pa pridejo po list istotako v petek zvečer, če pa do tedaj še ni dospel, naj ga pridejo iskati v soboto opoldne. V zunanje kraje razpošiljamo list že v četrtek, tako, da ga najoddaljenejša podružnica dobe najkasneje do sobote opoldne. Na vsak način naj pa člani zahtevajo list pred nedeljo, da ga v nedeljskem prostem času lahko v miru prečitajo!

Objave.

Delavska predstava v dramskem gledališču se bo vršila v soboto 3. t. m. ob 8. uri zvečer. Vprizorila se bo Büchnerjeva drama »Vojček«. — Vstopnice so po polovični ceni. Vse sodruge opozarjamo, da si preskrbe vstopnice že v predprodaji v tajništvu »Svobode« v Židovski ulici 1./I. (nad drogerijo Kane) in v Strokovni komisiji za Slovenijo v Šelenburgovi ulici 6/II.

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem za darovano vsoto Din 345 75. — Henrik Zdešar.

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem sodrugom in sodružicam iz litijske to-pilnice za darovano vsoto Din 157 50 v času moje bolezni. — Franc Pomiš, Litija.

Izjava. Podpisani Karol Kožuh ob-žalujem svoje protidelavsko dejanje v času kovinarske stavke v Štorah, ki sem ga izvršil s tem, da sem kršil delavsko solidarnost kot stavkokož. In tem potom prosim stanovske tovariše, da me oprostite in me sprejmejo zopet v kovinarsko organizacijo. — Karol Kožuh, Štore.

Razno.

Vsestranski napredek. Delavec bo svoboden takrat, ko bo gospodarsko neodvisen. To smo v naših noticah že večkrat povedali. Danes to svojo trditve ponavljamo z zavestjo, da se gos-podarski osamosvojitvi bližamo vedno bolj, da napredujemo s hitrimi koraki. Kdo je tisti, ki povzroči osamosvojitve? To so naše delavske gospodarske or-ganizacije, na katere bi moral zaveden delavec paziti tako, kakor na punčico v svojem očesu. Če bodo te krepke, bo tudi delavstvo krepko. Napredek pa se jasno kaže na merilu gospodarske osamosvojitve, to je na hranilnih vlogah hranilnega oddelka Konzumnega društva za Slovenijo. Pred enim letom smo imeli hranilnih vlog Din 875 000. danes pa Din 1,575 000, toraj malo manj kot še enkrat toliko. Ali smemo ime-novati to napredek? Gotovo! To ni samo napredek, temveč to je velikanski napredek, ki nam že danes mnogo ko-risti, ki nas bo rešil odvisnosti. Hranilni oddelek Konzumnega društva uživa naj-večje zaupanje svojih vlagateljev. Tega napredka se moramo tembolj veseliti, ker so današnje razmere vse drugačne, le delavstvu niso naklonjene. In vendar napredujemo na vsej črti in povsod. Naše geslo za bodoče leto bodi: Vsako vsotico v hranilnico Konzumnega društva, ki obrestuje boljše nego vse ostale hranilnice.

Južna železnica, ki obsega posebno v Sloveniji precej železniškega omrežja, bo v kratkem času poddržavljena. V Rimu se vodijo na posebni konferenci tozadevna pogajanja z našo vlado.

Angleški delavec. Vsak šest angleški delavec se danes lahko vpraša: »Zakaj sem brez posla?« »Ker more Angleška izvoziti le eno tretjino tega, kar je izvozila v predvojnem času.« Kje naj iščemo vzroka tega dejstva? Angleška je trgovska država, ki izvažajo po celem svetu ogromne množice svojih industrijskih izdelkov. Angli. delavstvo živi od izvoza in v ugodnem položaju izvoza je delavstvo zaposleno in dobro zasluzi. N. pr. sledeče: na Angleško se je uvozilo iz Nemčije l. 1913 2 1/2 mili-jona ton, iz Angleške v Nemčijo pa 6 milijonov. Leta 1920 pa se je uvozilo na Angleško 6000 ton z Angleške v

Nemčijo pa 760.000 ton. Tudi v druge dežele je znašal uvoz le eno desetino. Na teh dejstvih išče angleška Delavska stranka rešitve problema brezposelnosti.

Fašizem. Fašizem je značilen po-jav v povojnem času; izginil bo iz tega razloga čisto gotovo, kakor hitro bo končal duh nasilja in moči, ki je drvel po svetovni vojni iz strel-skih jarkov in je zastrupil staro in mlado. Kakor hitro bo končala gos-podarska kriza, kakor hitro bo po-nehala brezposelnost, kakor hitro se bo obnovila moč delavskih organiza-cij, bo izginil fašistični pokret. Ko je fašizem dobil v svoje roke dr-žavno moč je imel priliko uresničiti in spraviti v harmonijo interese države in naroda. Ko pa je faši-zem končal s svojo demagogijo in svojega programa ni mogel uresniči-ti je postal mrtev.

Morala se bo uvesti svoboda po-litičnega in strokovnega gibanja, kajti brez te svobode ni mogoče nikak gospodarski razvoj. Moč strokovnih organizacij pa bo morala brez dvo-ma rasti. Dejanska odvisnost fašizma od plutokracije (velekapitalistov) bo prisilila fašiste, da bodo odložili svo-je maske: Ako je fašizem igral do sedaj vlogo strokovnega gibanja, se to v bližnjih časih ne bo moglo nadalje-vati, ker je nemogoče premostiti ja-rek med kapitalisti in delavskimi masami. Kakor vsi dogodki kažejo, se nahajajo v boju proti fašizmu z delavskimi organizacijami in stran-kami tudi meščanski demokrati in ljudski katoliki v Italiji.

Prodani značaj. Delavsko giba-nje kaže od svojega početka do da-našnjih dni zelo pestro sliko. Pestro sliko ne kaže morda zato, ker sode-lujejo v delavskem gibanju delavci vseh strok, vseh narodov in vseh ver, temveč zato, ker se nahajajo, kakor povsod, tako tudi v delavskem gibanju značaji, ki iščejo svojih last-nih koristi. Kar pomenijo v kapita-lističnem gospodarstvu verižniki, na-vijalci cen in borzni špekulanti, isto pomenijo za delavski pokret ego-istični značaji delavskih pustolovcev. Takih pustolovcev je bilo posebno v strokovnem gibanju in jih je še ved-

no mnogo. In tak slučaj se je zgodil tudi v Mariboru: Jože Nachtigal. — Vse njegovo delo, ki ga je opravil v delavskem pokretu je goli egoizem, hrepenenje po osebni slavi in oseb-nih koristih. Kako naj se delavstvo otrese takih pustolovcev? Izginili bodo iz vseh onih organizacij, kjer bo odločevalo članstvo, ki bo samo izvrševalo najstrožjo kontrolo nad svojimi voditelji. Značaj Nachtigalo-vega kalibra (ki se je kakor znano, predsedal iz najekstremnejšega ko-munističnega sedla in se vsedel na konja radikalskega režima) bodo potem sami od sebe izginili iz zdra-vega pokreta in iz vsake zdrave or-ganizacije.

Ako bi človeštvo zborovalo... Svetovna vojna je bila čudež. Mili-

jonske armade so se pomikale na raznih bojiščih male Evrope in vi-deti je bilo, da je bila to ogromna akcija, ki je bila mogoča le pri teh-ničnem napredku, kakor ga imamo danes. Ako si sedaj predstavimo ves človeški rod, ki bi se zbral v število približno 1600 milijonov, tedaj nam nehote silijo pred oči, na kakšnem kraju bi se moglo vršiti zborovanje človeškega rodu. Ako računamo, da je na svetu 1600 milijonov in spravi-mo na 1 kvadratnikilometer 4 mili-jone ljudi, tedaj pride vse človeštvo na 400 kvadratnih kilometrov. Bivša Kranjska dežela ima 10.000 kvadrat-nih kilometrov. Spravili bi torej na Kranjsko 25krat toliko ljudi, kakor jih je danes na svetu.

Po svetu.

Švedski delavski boji.

V zadnjem času je tudi švedska industrija stopila v kolo industrijske krize. Mezdna gibanja so se v naj-krajšem času izredno pomnožila. Ta kriza se je pričela najprej v kemični, stavninski in kamnoseški stroki. Transportni delavci pa so dosegli nove pogodbe, ki so sicer zelo ugod-ne v tem času splošne krize.

Mezdni boji gozdnih delavcev traja-jo že več tednov. Že lansko leto so jim podjetniki znižali mezde in ta kategorija stoji pred novim dej-stvom, da hočejo podjetniki delav-stvo izzvati v nove boje. V vseh ome-njenih kategorijah velja dejstvo, da so imeli podjetniki v medvojnem ča-su neverjetne dobičke. Kljub temu se ne sramujejo v dobi krize delav-stvu zniževati mezde, da si s tem za-gotove ogromne dobičke.

Švedska vlada je že posredovala, da bi vsaj deloma premostila nespo-razumljenje med delojemalci in de-lodajalci. Vse pa kaže, da to posre-dovanje nima nikakega uspeha in da se v najkrajšem času prično hudi mezdni boji.

Francoski rudarji v stavki.

V enem največjih rudarskih revir-jev na Fancoskem v Petit Rosselle in Sare je izbruhnila stavka rudar-jev. V stavki se nahaja 20.000 ru-darjev. Vlada je poslala v revirje, kjer stavka traja, vojaštvo, da se vzdrži »red in mir«.

Ženski kongres v Rimu.

Sredi meseca maja se bo vršil v Rimu kongres »Zveze žena za zašči-to ženskih pravic«. Kongresa se ude-leže tudi jugoslovanska ženska udru-ženja in zastopnik naše vlade.

Dvoje ločimo danes med evrop-skimi in deloma azijskimi narodi: na vzhodu se nahajajo narodi pred mi-rom, na zahodu pa se pričinja ljut boj.

Konferenca v Lozani se je za ne-določen čas prekinila.

Dejstvo je, da je dala na konfe-renci Turčija Angliji velike konce-sije tako v teritorialnih, kakor tudi v vprašanih politične moči. In to proti volji Rusije in brez odpora Francoske. Zahtevala pa je Turčija zase velike koncesije v gospodar-skih vprašanih.

Angleška politika stremi za tem, da Francija ne dobi kontrole nad Dardanelami, kajti v zvezi s Sovjet-sko Rusijo lahko Turčija ogroža im-perialistično ravnotežje velesil. V gospodarskih vprašanih pa je dej-stvo, da potrebuje Turčija, dokler se gospodarsko ne osamosvoji, kred-i-tov, ki jih mora iskati pri velesilah.

Taktika Turčije je v zadnjem ča-su dvojna: svoje gospodarske odvis-nosti (dokler bo sploh gospodarsko odvisna), noče vezati istočasno ali pa pristransko na razne strani. Po-goje za uspehe te taktike je našla Turčija v ruhrski zasledbi. Ona ve, da Francoska danes ne more pričeti na vzhodu nobene vojne, dokler je zaposlena pri ruhrski zasledbi. Na-sprotno ima pa Angleška lepo pri-li-ko, da se vmešava v vzhodno vprašanje, ker ni v Evropi v nobenem sporu z evropskimi državami.

Angleška svetovna politika je ze-lo podobna od padca Lloyd Georgea turški svetovni politiki. Angleška ča-ka na razmere, ki se bodo izcimile iz gospodarskega kaosa. Čaka Kemal paša in Bonar Law.

V tem diplomatskem boju trpi evropski proletarijat radi močne go-spodarske vojne za bogastva ruhr-skega ozemlja; izpada te nasilne ak-cije je odvisen tudi mir na vzhodu.

V imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.)

Izdajatelj: Franc Svetek.

Odgovorni urednik: Ivo Meznarič.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO LJUBLJANA

Poštni predal št. 12. — Telefon Interurban št. 176.

Poštni ček. rač. št. 10.532. — Brz. naslov: »Kodex« Ljubljana.

HHRANILNI ODDELEK

naznanja, da je zvišal obresti in sicer

za navadne hranilne vloge na 6% za vloge proti četletni odpovedi na 6 1/2 % proti polletni odpovedi na 7%

Hranilne vloge sprejemajo in izplačujejo vse predajalne naše zadruga!

Vlagajte vse svoje prihranke v svojo lastno hranilnico!